

2020 / Vol:6, Issue:23 / pp.174-183

Arrival Date : 15.12.2019

Published Date : 24.02.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.251>

Reference : Altay, R. & Nizam, F. (2020). "2019 Mahalli İdareler Seçiminde Erzurum Yerel Basınının Siyasal Gündemi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(23): 174-183.

RESEARCH ARTICLE

2019 MAHALLİ İDARELER SEÇİMİNDE ERZURUM YEREL BASINININ SİYASAL GÜNDEMİ

Political Agenda Of The Local Press During 2019 Selection Of Local Administrations: The Case Of Local Newspapers In Erzurum

Öğr. Gör. Recep ALTAY

Iğdır Üniversitesi Tuzluca Meslek Yüksekokulu Radyo ve Televizyon Programcılığı, Iğdır/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi. Feridun NİZAM

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Elazığ/Türkiye

ÖZET

Yerel basın, sayısallaşma teknolojisi ile birlikte egemen medyanın yanında alternatif bir medya olma özelliği göstermiştir. Siyasal seçim süreçlerinde yerel basın, hem seçmenler için önemli bir bilgi kaynağı hem de siyasal kurumlar ve siyasal aktörleri için seçmenlere ulaşma imkânı sağlayan kitle iletişim aracıdır. 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi, yerel bir unsuru barındırdığı için siyasi partiler genel seçimlere kıyasla daha fazla yerel basını bilgi verme aracı olarak görmüşlerdir. Bu kapsamda, bu araştırma mahalli idareler seçimi gibi yerel bir unsuru barındıran bir konuda yerel basın gündemini incelemeyi amaçlamaktadır. Yöntem: Bu çalışma kapsamında mahalli idareler seçimi süresi içerisinde yerel basının siyasal gündemi Erzurum ilinde günlük olarak yayınlanan Günebakış, Pusula, Millet'in Sesi ve Yenigün gazeteleri örneğinde analiz edilmiştir. Çalışmada örneklem alınan dört yerel gazete içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuç: Araştırma sonucunda yerel gazetelerin gündeminde '31 Mart Mahalli İdareler Seçimi' haberlerinin geniş bir yer bulduğu ve seçimlere bakış açılarının ise büyük bir çoğunlukta birbirine benzer yayın politikası içerisinde yayın yaptıkları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 2019 Mahalli İdareler Seçimi, Siyasal Gündem, Yerel Basın

ABSTRACT

The local press, along with the digitization technology, has been characterized as an alternative media alongside the dominant media. Local press is an important source of information for voters and a mass communication tool enabling political actors to reach out voters. Although the referendum on 31 March 2019 is for constitutional amendment, it is also considered as a political choice by political parties and voters. In this context, this study aims to examine the local press agenda on a subject that includes a local element such as the selection of local administrations. Method: In the context of this study, the political agenda of the local press during the Local administrations selection is examined through the cases of Yenigün, Pusula, Günebakış and Millet'in Sesi newspapers that are published daily in Erzurum province Conclusion: As a result of the study, it was concluded that the 31 March Local Administrations Choice büyük news appeared on the agenda of the local newspapers and that their point of view on the elections was published in a similar broadcast policy.

Key Words: 2019 Local Administrations Selection, Political Agenda, Local Press

1. GİRİŞ

Yerel basın, bir şehrin temsilinde önemli görev üstlenmektedir. Başta o şehirle alakalı meseleler olmak üzere ulusal birçok konuda vatandaşları bilgilendirmesinin yanında yönetenler ile yönetilenler arasında bir görev yapan yerel basın, demokratik faaliyetlerin bölgesel anlamda güçlenmesine çok fazla etki etmektedir. Yerel basın, bulunduğu bölge ve şehirle alakalı sorunların gündeme gelmesini sağlayan ve bu konuda halka önemli bilgiler veren kitle iletişim aracı olma işlevi görmektedir. Bu anlamda yerel basın illerin tanınırlığına ve birçok anlamda gelişimine katkılar sunmaktadır.

Bireylerin yaşadıkları şehirle alakalı meseleler hakkında bilgi arayışı içerisinde olması yerel basın geleneksel medya karşısında bir alternatif olmasını sağlamıştır. İnternet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte yerel basın, hem geniş kitlelere ulaşmada hem de o bölgede yaşayan vatandaşların kentleriyle alakalı meseleleri takip edebilme adına bir alternatif mecra yaratma anlamında önemi artmıştır. Dördüncü güç olarak adlandırılan medya, gündem belirleme ve kamuoyu oluşturmada önemli bir araçtır. Medyanın bu özelliği sadece ulusal basında değil aynı zamanda yerel basın için de önemlidir. Bundan dolayı özellikle mahalli idareler seçimi gibi yerel seçim dönemlerinde siyasi pozisyonda olan kurum ve kuruluşlar yerel basının bu işlevinden faydalanmak istemektedir. Bu kapsamda yerel basını o şehirde yaşayanların siyasi tercihlerini değiştirme de etkin bir araç olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışma, 2019 Mahalli İdareler Seçimi sürecinde yerel basında siyasal gündemin medyada temsili incelenmektedir. Çalışma kapsamında Erzurum'da yayın yapan dört günlük gazete Günebakış, Milletın Sesi, Pusula, Yenigün gazetelerinin mahalli idareler seçimindeki yayınları içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

2. YEREL BASININ ALTERNATİF MEDYA OLUŞU

Geleneksel medya ve alternatif medya arasındaki fark, özellikle sayısallaşma teknolojilerinin gelişmesi ve çağdaş gazetecilik eğilimlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte gündeme gelmeye ve tartışma konusu olmaya başlamıştır. Terim olarak incelendiği zaman alternatif medya, daha sınırlı sayıda insanların görüşlerini temsil eden medya ve ya daha büyük bir hedef kitleye hitap eden medyanın karşısında yer alan, onu alternatif yapan medya olarak tanımlanabilir (Kınık, 2012: 65). Fakat bu tanım çok sınırlı sayıda bir temsili ifade etmektedir ki, bu tanımlama alternatif anlamada hem yetersiz kalacaktır hem de azınlık konumunda değerlendirmeye maruz bırakacaktır. Ancak alternatif medya, bazı özel gruplara yayın yapmaktadır bu ayrıcalıklı durumu ana akım medyanın karşısında sınırlı medya olarak tanımlamak doğru değildir.

Literatür taramasına bakıldığında alternatif medyaya ilişkin birkaç tane değerlendirmenin yapıldığını görmekteyiz. Aydoğan'a göre bu değerlendirmeler şöyledir. İlk değerlendirme, belirli bir çıkar ve gaye etrafında örgütlenmiş, pasif konumdan çıkan bireyin daha interaktif olduğu ve bu iletişimin elektronik ağ toplulukları olarak değerlendirdiği görülür. Alternatif medya konusunda ikinci değerlendirme, alternatif medyayı geleneksel medyanın karşısında hegemonik bir güç olarak görülür. Bu aynı zamanda iki medya arasındaki ayrımı da ifade eder. Üçüncü değerlendirme, alternatif medya daha bireysel ve kişiye seslenmektedir. Son değerlendirme ise, piyasa ekonomisinden ve devlet erkenden uzak olan alternatif medyanın sivil toplum için dönüm noktası olmasıdır.

Alternatif medya ile birlikte internet mecrasında bir konum edinen yerel basın için mevcut sınırların aşıldığını söylemek mümkündür. Yerel basının olduğu bir bölgede doğan fakat bazı sosyal, siyasal ve ekonomik vb sebeplerden dolayı başka şehre ya da ülkeye giden bir birey, coğrafik yakınlık aramaksızın internet aracılığıyla kendi şehrine ve bölgesine ait haberlere alternatif medya aracılığıyla ulaşabilmekte ve konuyla ilgili bilgi sahibi olabilmektedir (Gürcan, 2007: 29).

Bu değerlendirmeler ışığında yerel basın, Yüksel'e göre (1995:65) ulusal basının çok fazla üzerinde durmadığı ya da ilgilenmediği sadece o şehirle alakalı haberleri dile getirerek yöre halkının günlük yaşamının düzenlenmesinde de etkili olmaktadır. Ayrıca yerel medya, o şehirle alakalı olaylara ağırlık veren, yerel sorunları daha nesnel bir şekilde dile getirerek, o şehrin kalkınmasında ve gelişmesinde başat rol oynamaktadır (Kayacan, 1996: 60).

3. MAHALLİ İDARELER SEÇİMİNDE YEREL BASIN

Yerel basın, ulusal basının karşısında alternatif bir medya haline gelmesiyle birlikte toplumsal olandan ziyade daha fazla bireysel olana eğilme imkânı bulmuştur. Öte yandan küreselleşen bir dünyada yerel değerlerin ve yerelin de değerlendirildiği kabul edilen bir gerçektir. Büyük bir toplumda

değil de küçük bir şehirde yaşayan bireyler, yaşadıkları şehirle alakalı daha fazla bilgi almak istemeleri yerel basının önemini de artırmıştır.

Yerel basının ne kadar önemli olduğunun bilincinde olan siyasi kurum ve kuruluşlar, yerel medyayı aktif bir şekilde kullanarak seçmeni etkilemeye, onlara istedikleri yönde mesajlar vermeye ve siyasi tercihlerinin kendilerinden yana olmasını sağlamak istemektedirler. Siyasilerin, vatandaşların desteğine ihtiyaç duyması halkın ise; siyasi konularda bilgilenme ihtiyaçlarını medya üzerinden gidermeye çalışmaları yerel medyayı daha da önemli hale getirmiştir (Tuğla, 2014, s. 310).

Özellikle yerel seçim dönemlerinde siyasal gündem konusunda en etkili unsurlardan biri medyadır. Bu kapsamda etkin güç medya ile siyaset arasında ilişki bulunmaktadır. Medya istediği bir konu ve kişiyi sürekli gündemde tutarak siyaset gündeminin belirlenmesinde de etkin rol oynamaktadır. Siyasi liderler ya da kurum ve kuruluşlar medyanın halk üzerindeki bu etkisini yok sayamayacakları ve yapmış oldukları çalışmaların basında yer almasını istedikleri için yerel basınla sürekli bir ilişki içerisinde olmaktadır (Terkan, 2007:568).

Taşdemir'e göre (2005: 180) basın ve siyaset arasında toplumun çıkarları doğrultusunda işbirliğinin bulunması demokratik rejimlerde mutlaka olması gereken bir durumdur. Toplumun siyasiler hakkında bilgi alması ve onları denetlemesi en iyi basın yoluyla olmaktadır. Aynı şekilde siyasetçilerinde yaptıkları çalışmalarını halka duyurmak için medyaya ihtiyacı vardır. Bu karşılıklı ihtiyaç duyma meselesi sadece seçim dönemlerinde olmamakla birlikte bu süreçte daha fazla önem arz etmektedir.

Yerel basının o bölgede yaşayan bireylerin büyük bir bölümüne ulaşabilmesinden dolayı özellikle seçim dönemlerinde siyasilerin medyayı etkin olarak kullanmasına sebebiyet vermiştir (Arslan, 2006: 5). Yerel basın hem seçim öncesinde siyasi partilerin adaylarını ve politikalarını yerel halka tanıtarak hem de seçim sonrasında seçilen yöneticilerin politikalarının, çalışmalarının yerel halka duyurulmasını sağlayarak demokrasinin gelişmesinde yardımcı olur (Temel, 2012: 129).

Yerel medyanın en önemli sorumluluklarından birisi de mahalli idareler seçim dönemlerinde seçmenlere siyasi bilgi sağlamalarıdır. Bu kapsamda yerel basın, seçim dönemlerinde parti ve parti temsilcileri hakkında bilgiler vermekte, bunun yanında siyasilerin yaptıkları çalışmalarını değerlendirmekte ve o şehirle alakalı birçok konuyu halka sunmaktadır. Bütün bu gelişmelerde aslında vatandaşların oy verme davranışlarına etki etmektedir (Kalender, 1999: 55-57).

Mahalli idareler seçim dönemlerinde siyasi partiler, yerel halkın oy vereceği partiyi belirlemede etkin bir rol oynamak için yerel basını aktif olarak kullanma düşüncesindedirler. Özellikle seçim kampanya dönemlerinde vatandaşlar üzerinde olumlu yönde etki bırakmak için diğer partiler ile bir yarış içindedirler. Bunu, reklam panolarıyla, gazetelere verilen tanıtımlarla, bayraklarla, açık toplantılarda gerçekleştirilen konuşmalarla ve bu toplantıların haber bültenlerinde yer almasıyla, televizyon kanallarında, partililerin ve akademisyen, gazeteci gibi sembolik seçkinlerin katıldıkları tartışma programlarıyla gerçekleştirmektedirler (İnal, 2010: 253).

Yerel basın araçlarına sahip olanlar, yaptıkları yayınlarda siyasi düşünce ve bir partiye yakınlık kriterlerinden bağımsız hareket edememektedirler. Bu durum haberlerde nesnel olma konusunda bir tartışma yaratmaktadır. Ancak yerel basının çok zor şartlarda hayatta kaldığı gerçeğini göz önüne alırsa bunun zorunlu bir ihtiyaçtan kaynaklandığı yorumu yapılabilir. Bu manada özellikle seçim dönemlerinde yapılan haberlerin o medya kuruluşunun yöneticisinin siyasal görüşleri haberlere de yansımaktadır.

4. HABER DEĞERİ ÖLÇÜTLERİ VE HABER ÜRETİM SÜRECİ

Haber üretim sürecinde profesyonel meslek ilkeleri ön plandadır ve 'haber değeri' bilgisine sahip olmak bu ilkelerin başında yer almaktadır. Haber değerini belirlemede ölçütler toplumsal yapılar, dinamiklere ilişkin değişkenlere ve kitle iletişim araçlarının yayın politikalarına bağlıdır. Gerçek

yaşam içinde kurgulanmış ilişki biçimleri, alışkanlıklar, beklentiler, kurumsal değerler, davranış ve tutum örüntüleri, öğreti ve ideolojiler sonuçta neyin haber olup olmayacağına da yanıtını vermektedir. Haber üretim sürecinde, hangi haber konularının gündeme getirileceğine karar verilirken, haber seçimini etkileyen ‘haber değerleri’ dikkate alınmaktadır. Graeme Burton (1995: 137- 139), haber değerlerinin belirlenmesinde gazetecilerin yüklediği değerlerin ve haber konularının sunulmuş biçimlerinin birinci derecede rol oynadıklarını belirterek, haber değerlerini genel değerler (olumsuzluk, yakınlık, popülerlik, devamlılık, basitlik, kişiselilik), içerik değerleri (felaketler, ünlüler, otoritelerle ilgili olması) ve geliştirim değerleri (dramatize edilebilmesi, çatışma içermesi, insanlarla ilgili olması, gerçeklik) olmak üzere üç ana başlık altında toplamaktadır.

Burton’a göre, haber medyası genel olarak kötü haberlerin (olumsuz haberler) dramatik etkisine değer vermektedir. Zira kötü haber iyi haberdır. Çünkü ölümlerin olduğu bir kaza ya da felaket, ölümlerin olmadığı fakat yaralıların olduğu bir kaza ya da bir felaketten daha fazla haber değerine sahip olmaktadır.

Haber üretim sürecinde, habere konu olan olaylar arasında bir seçim yapılmakta ve bu seçim, haber üretim sürecini de ifade etmektedir. Seçilen ve habere konu olan olayın ve haber içeriğinin belirlenmesinde ortak ölçütlerin olduğu bilinmektedir. Ülkede ve dünyada meydana gelen olayların tamamının, kitle iletişim araçlarının gündemine girebilmesi, zaman ve kapasite yetersizliği nedeniyle mümkün olamamaktadır. Bu durum, habere konu olan olaylar arasında bir seçim yapmayı zorunlu hale getirmektedir. Olayların seçiminde öncelik sıralaması yapılmakta ve bu sıralamanın neticesinde önemsiz olduğuna inanılan olaylar elenmektedir. Bu anlamda, Galtung ve Ruge, haber üretim sürecinde, habere konu olan olayları seçmek ya da reddetmek üzere, karar vermede uygulanan ölçütleri ele almaktadırlar. Bu ölçütler ‘haber değeri’ ölçütleri olarak adlandırılmaktadır. Onlara göre, haberin seçimini etkileyen haber değeri ölçütleri şöyle sıralanmaktadır (1981: 52-63): *Ritim (frequency)*. Bu haber değerine göre, bir olayın meydana gelme ritmi, kitle iletişim aracının ritmine ne kadar uygunsu, haber olma ihtimali o kadar artar.

Eşik (threshold): Bir olayın haber olarak seçilebilmesi için belli bir yoğunluğa sahip olması gerekmektedir. *Şüphesizlik (unambiguity)*: Bir olayın anlamı ne kadar açık ve şüpheden uzak ise, haber yapılma ihtimali o kadar fazladır. *Anlamlılık (meaningfulness)*: Okuru ya da izleyiciyi kültürel ya da insani açıdan ilgilendiren olaylar anlamlıdır ve haber yapılmak üzere seçilir. *Uyumluluk (consonance)*: Medya alıcıları, tahmin ederek bekledikleri ya da istemeyerek bekledikleri olayları daha kolay algırlarlar. *Beklenmediklik (unexpectedness)*: Bir olayın kültürel olarak anlamlı ve medya alıcısının talepleriyle uyumlu olması haber yapılması için yeterli değildir. Anlamlı ve beklentilerle uyumlu olaylar arasında beklenmeyen, nadir meydana gelen olaylar haber yapılmayı en fazla hak edenlerdir. Çünkü kurumlaşmış düzenli ve kısa aralıklarla meydana gelen rutin olaylar beklenmeyen ve nadiren meydana gelen olaylar kadar dikkat çekmezler. *Devamlılık (continuity)*: Bir olay bir kez haber yapılmışsa, ilgi düşse bile bir süre için haber değeri taşımaya devam eder. *Düzenleme (composition)*: Kitle iletişim araçları yalnızca belli bir türdeki haberlerden oluşan sayfalar ya da bültenler hazırlamaktan kaçınırlar. Haber bültenleri ya da gazete sayfaları çeşitli konulardan oluşan bir kompozisyon oluşturur.

Seçkin Uluslarla Bağlantılılık (referance to elite nations): Seçkin ulusların eylemleri, kararları kısa dönemde diğer ülkelerin eylem ve kararlarından daha etkilidir. Bu nedenle, bu ülkelerle ilgili olayların haber olma şansı yüksektir. *Seçkin Kişilerle Bağlantılılık (referance to elite people)*: Seçkin merkezilik, insanlar açısından da geçerlidir. Seçkin insanlar, seçkin uluslar gibi eylem ve kararlarıyla daha etkili olmakta ve sıradan insanlarla ilgili olayları anlatmak için özdeşleştirme objesi olarak kullanılmaktadır. Seçkinler ‘herkes’i anlatmak için araç olarak kullanılırken, sıradan insanlar bu haber iletişimi sisteminde kendilerini temsil etme şansını bulamamaktadır. *İnsanlarla Bağlantılılık (referance to persons)*: Gazetecilikte olayları, içinde öznenin belli bir

şahıs ya da tüzel kişilik olarak bulunduğu cümleler olarak sunma eğilimi vardır. Modern haber toplama ve sunum tekniklerine uyumlu olması, medyanın ritmine paralellik teşkil etmesi gibi nedenlerle yapısal sunumlar yerine kişisel aktörlerin yer aldığı olaylar tercih edilir. *Negatif Bir Şeylerle Bağlantılılık (referance to something negative)*: Sonucu haber değeri, bir olayın olumsuzluğunun haber yapılma ihtimalini arttıracığını öngörmektedir. Olay ne kadar negatifse haber olma ihtimali o kadar artacaktır.

5. YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Amacı

Ulusal medyada siyasal gündem üzerine akademik anlamda çok fazla çalışma yapılmıştır. Ancak, 2019 Mahalli İdareler Seçimi siyasi partilerin ittifaklarla seçim yarışına girmesinden dolayı güncel olarak bu konu hakkında yapılan akademik çalışma çok az bulunmaktadır. Bu anlamda, bu çalışma yerel seçim gibi o bölgede yaşayan halkı doğrudan ilgilendirmesi bakımından önemlidir.

5.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, Erzurum'da farklı ideolojik özelliklere sahip gazetelerde '2019 Mahalli İdareler Seçimi' sürecinin nasıl yer aldığını karşılaştırılıp ve bu konuda basın ne kadar duyarlı olduğunu ve bu konuya ne kadar önem verdiğini ortaya çıkarması açısından önemlidir. Yapılan önceki çalışmalarda genellikle birkaç gazete ele alınıp incelenirken bu çalışmada Erzurum'da günlük yayın yapan tüm gazetelerin incelemesi yapılmış daha kapsamlı bir zaman dilimi üzerinde çalışılmıştır.

Araştırmada içerik çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi fen bilimlerinden farklı olarak, gözlem yolu ile sosyal gerçeğe yönelik çıkarımları amaçlayan bir yöntemdir. (Gökçe, 1995:15). Karasar'a göre içerik çözümlemesi; metin, kitap, belge vb. malzemenin belli özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir tür tarama olarak da nitelendirilebilen içerik analizi, nicelleştirme ölçülerini önceden geliştirerek, malzemeyi belli beklentiler ışığında incelemektir (1994, s.184).

Bu çalışma kapsamında Erzurum'da günlük yayın yapan dört gazete incelenerek şehirdeki yerel gazeteler bütüncül bir çerçevede analiz yapılmıştır. Bu kapsamda Erzurum'da günlük olarak yayınlanan Günışığı, Milletın Sesi, Pusula, Yenigün gazetelerindeki 2019 Mahalli İdareler Seçim haberleri ve 15-30 Mart tarihleri arasındaki yayınları incelemeye tabi tutulmuştur.

Bu araştırma kapsamında incelenen gazetelerdeki haberler; konumu, vesilesi, kaynağı, niteliği, haberin gündem ile ilişkisi, yönelimi gibi başlıklar kodlanmıştır. Kodlama aşamasından sonra veriler SPSS 22.0 istatistik paket programına aktarılarak frekans analizleri yapılmıştır.

6. ARAŞTIRMADAN ELDE EDİLEN BULGULAR

Tablo1. Gazetelere Göre Haber Dağılımı

Gazeteler	f	%
Günebakış	22	21.3
Pusula	35	29.2
Milletin Sesi	25	23.1
Yenigün	28	26.4
Toplam	110	100

Mahalli idareler seçimi sürecinde gazetelerde yayınlanan haber sayısı Tablo 1'de yer almaktadır. Elde edilen verilere göre en çok haberi 35 haber ile Pusula Gazetesi yayınlamıştır. Diğer gazeteler ise sırasıyla Yenigün 28, Milletın Sesi 25, Günebakış 22 haber yayınlamıştır. Mahalli idareler seçimi süreci ile ilgili olarak gazetelerde yer alan haberlerin niceliksel olarak yoğunluğu yerel seçimlerin ve yerel seçimlere bağlı olarak şekillenen gündemin gazeteler tarafından ne ölçüde önemsendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Pusula Gazetesi yerel seçim haberlerine daha çok yer vererek süreci diğer gazetelere göre daha çok gündeme getirmiştir. Ayrıca Yenigün, Milletın Sesi ve Günebakış gazeteleri; mahalli idareler seçim haberlerinin sayıları birbirine çok yakın olduğu anlaşılmıştır.

Tablo.2 Gazetelere Göre Haberlerin Yayınlandığı Sayfa

Haberin sayfası	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusulula		Yeniğün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. sayfa	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
1+ iç sayfa	22	100.0	25	100.0	35	100.0	28	100.0	110	100
Toplam	22	100.0	25	100.0	35	100.0	28	100.0	110	100

Mahalli idareler seçimi sürecinde gazetelerde yayınlanan haberin sayfası Tablo 2’de yer almaktadır. Araştırma kapsamında değerlendirilen gazetelerin birinci sayfaları incelenmiştir. Tüm gazetelerin birinci sayfadan başlattıkları haberi iç sayfalarda verdikleri belirlenmiştir. Bu durum gazetelerin 31 Mart mahalli idareler seçim haberlerini verme konusunda aynı eğilimde olduklarını göstermektedir.

Tablo. 3 Gazetelere Göre Haberlerin Konumu

Haberin konumu	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusulula		Yeniğün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sürmanşet	10	45,5	12	48,0	15	39,7	8	28,6	45	41,2
Manşet	5	22,7	3	12,0	6	22,8	12	42,9	26	25,2
Diğer	7	31,8	10	40,0	14	37,3	8	28,6	39	33,6
Toplam	22	100.0	25	100.0	35	100.0	28	100.0	110	100.0

Mahalli idareler seçimi haberlerinin gazetelerin birinci sayfasının hangi konumunda yayınlandığı Tablo 3’te yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre Pusulula Gazetesi 15 haberle sürmanşetten en fazla haber yapan gazete olmuştur. Bununla birlikte tüm gazetelerin sürmanşetten yerel seçim haberlerini yayınladıkları görülmektedir. Mahalli idareler seçim haberlerinin manşetten verilmesi ise Günebakış, Milletin Sesi ve Pusulula gazeteleri birbirine yakın oranlardadır. En çok dikkat çeken ise Yeniğün Gazetesi 28 haberden 12’sini manşetten duyurmuştur. Sürmanşet ve manşet haberlerin dışında birinci sayfadan verilen haberlerin genellikle manşet altı veya manşet kenarında verildiği görülmektedir.

Tablo. 4 Gazetelere Göre Haberlerin Sunumu

Haberin sunumu	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusulula		Yeniğün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Metin	7	31,8	5	20,0	10	28,6	5	17,9	27	20,6
Metin+ Görsel	15	67,2	20	80,0	25	71,4	23	82,1	83	79,4
Toplam	22	100.0	25	100.0	35	100.0	28	100.0	110	100.0

Mahalli idareler seçimi haberlerinin metin ve metin+görsel olarak yayınlandığı Tablo 4’te yer almaktadır. Haberlerde seçimlerle alakalı metnin yanında görselliğin de kullanılması dikkat çekme anlamında önemli bir argüman olarak kullanılmaktadır. Gazetelere göre haberin sunumunu gösteren Tablo 4’de de görüldüğü gibi gazetelerin tamamı seçimle ilgili haberlerde görsellik kullanmaya özen göstermişlerdir. Günebakış, Milletin Sesi gazeteleri 5 haber, Yeniğün 7 haberde görsellik kullanmamıştır. Ayrıca, Pusulula Gazetesi haberlerde sadece metin ve metin+görsel kullanımındaki ayrımı en fazla olan gazete olmuştur.

Tablo 5. Gazetelere Göre Haberlerin Vesilesi

Haberin Vesilesi	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusulula		Yeniğün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Basın toplantısı	6	27,3	8	32,0	8	22,9	15	53,6	37	33,2
Miting	8	36,4	10	40,0	12	34,3	6	21,4	36	32
Diğer	8	36,4	7	28,0	15	42,9	7	25,0	37	33,8
Toplam	22	100.0	25	100.0	35	100.0	28	100.0	110	100.0

Gazetelere göre haberlerin vesilesi Tablo 5’de yer almaktadır. Bu vesileler ise üç bölümde değerlendirilmiştir. Tablo 5’te yer alan verilere göre mahalli idareler seçim haberleri Yenigün Gazetesi’nde büyük çoğunlukla basın toplantısı şeklinde olurken; Milletın Sesi Gazetesi’nde partilerin yaptığı mitingler, Pusula Gazetesi’nde 35 haberden 15 tanesi diğer olarak kategorileştiren farklı kurum ve kuruluşlara ait haberler olmuştur. Yenigün Gazetesi ise, miting ve diğer kategorilerine 8’er haberle eşit bir dağılıma gittiği görülmüştür.

Tablo.6 Gazetelere Göre Haberın Kaynağı

Haberin kaynağı	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusula		Yenigün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
C. İttifakı	20	90,9	25	100,0	27	77,1	27	97,2	99	84,1
M. İttifakı	0	00,0	0	0,0	0	0,0	1	2,8	1	1,4
SP	0	00,0	0	0,0	7	20,0	0	0,0	7	9,3
HDP	0	00,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Akademisyen	0	00,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Diğer	2	9,1	0	0,0	1	2,9	0	0,0	3	4,2
Toplam	22	100,0	25	100,0	35	100,0	28	100,0	110	100,0

Gazetelere göre yayınlanan haberlerin kaynaklarının yer aldığı Tablo 6’ya göre, gazetelerin yerel seçim haberlerinde Pusula ve Yenigün gazeteleri hariç diğer gazeteler aynı kaynakları ön plana çıkarmışlardır. Örneğin Günebakış ve Milletın Sesi ve Pusula gazeteleri sadece Cumhur İttifakının haberlerinin ön plana çıkarırken, Millet İttifakına 1 haberle Yenigün Gazetesi yer vermiştir. Bunun ise eleştirel bir haber olduğu anlaşılmıştır. Saadet Partisine ise 7 haberle sadece Pusula Gazetesi haber yapmıştır. Bunun dışında kalan HDP’ye ise hiçbir gazete yer vermemiştir. Ayrıca diğer kategorisi olarak adlandırdığımız kanaat önderleri ve STK’lara ait Günebakış 2, Pusula 1 habere yer verildiği görülmüştür.

Tablo. 7 Gazetelere Göre Haberın Niteliği

Haberın Niteliği	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusula		Yenigün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Açıklama	8	36,4	6	25,2	6	17,1	7	25,0	25	23,4
İddia	3	13,6	2	8,3	4	11,4	3	10,7	7	6,5
Eleştiri	0	00,0	0	0,0	5	14,3	1	3,6	9	8,4
Bilgilendirme	3	13,6	1	4,2	2	5,7	1	3,6	7	6,5
Beklenti	6	27,3	9	37,5	10	28,6	7	25,0	33	30,8
Vaat	2	9,1	6	25,0	8	22,9	9	32,1	27	24,3
Toplam	22	100,0	25	100,0	35	100,0	28	100,0	110	100,0

Gazetelere göre yayınlanan haberlerin nitelikleri Tablo 7’de yer almaktadır. Buna göre eleştiri niteliğindeki haberlere Günebakış ve Milletın Sesi gazeteleri yer vermezken, Pusula 5, Yenigün gazetesinde 1 haber yapıldığı görülmektedir. Eleştiri yönünde yapılan haberlerin ise siyasi partilerin birbirlerine karşı yönelttiği siyasi polemikler oluşturmaktadır. Haberın nitelikleri konusunda gazetelerin geneline bakıldığı zaman mahalli idareler seçimiyle ilgili haberlerde bilgilendirmenin en az olduğu görülmektedir. Bunun yanında beklenti ve vaatler en fazla yer edinen konu başlıkları olmuştur.

Tablo. 8 Gazetelere Göre Haberın Konusunun Yönelimi

Haberın Yönelim	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletin Sesi		Pusula		Yenigün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ekonomi	5	22,7	7	28,0	12	34,3	8	28,6	32	27,2
Güvenlik	6	27,3	3	12,0	9	25,7	4	14,3	22	21,8
İşsizlik	4	18,8	10	40,0	10	28,6	9	32,1	33	28,7
Diğer	7	31,2	5	20,0	4	11,4	7	25,0	23	22,3
Toplam	22	100,0	25	100,0	35	100,0	28	100,0	110	100,0

Gazetelere göre yayınlanan haberlerin konusunun yönelimi Tablo 8’de yer almaktadır. Bu yönelimler dört bölümde değerlendirilmiştir. Milletın Sesi ve Yenigün gazeteleri işsizlik ile ilgili haberleri ön plana çıkarırken, Günebakış Gazetesi ekonomi, güvenlik ve işsizlik haberlerinin dışında o günün gündemiyle alakalı haberlere yer vermiştir. Pusula Gazetesi ise ekonomi ile ilgili haber içeriklerini en fazla dile getirmiştir. Gazetelerin ideolojik ve kurumsal özellikleri dikkate alındığında, mahalli idareler seçiminde toplumun beklentilerine yönelik olarak gazeteler farklı konu başlıklarını ön plana çıkarmıştır.

Tablo. 9 Haberın Konusunun Yerel Gündem İle İlişkisi

Haberın Yerel ile İlişkisi	Gazeteler								Toplam	
	Günebakış		Milletın Sesi		Pusula		Yenigün			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Doğrudan	10	45,5	12	48,0	12	34,3	7	25,0	41	39,6
Dolaylı	8	36,4	9	36,0	14	40,0	11	39,7	42	40,3
Yok	4	18,1	4	16,0	9	25,7	10	35,3	27	20,1
Toplam	22	100,0	25	100,0	35	100,0	28	100,0	110	100,0

Gazetelere göre yayınlanan haberlerin yerel ile ilişkisi Tablo 9’da yer almaktadır. Mahalli idareler seçimi sürecinin yerel basında yer almasına ilişkin ilk beklentinin haberlerin o il ile ilgili yerel unsurları yansıtmasıdır. Böyle bir yansıtmaya duyulan ihtiyaç yerel basının o şehirle alakalı ‘bilgilendirme’ fonksiyonuna yönelik bir beklenti olarak değerlendirilebilir. Araştırma sonucunda haberlerin yerel ile ilişkisine bakıldığında dolaylı olarak yapılan haberlerin o şehirle alakalı doğrudan yapılan haberlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ise gazetelerin o şehrin gündemiyle alakalı konulara yeterince yer vermediklerini göstermektedir. Ayrıca gazetelerin kaç haberle yereli yansıttığına bakıldığında ise, Günebakış ve Milletın Sesi gazeteleri doğrudan yerelle alakalı haberlere yer verirken, Pusula ve Yenigün gazeteleri dolaylı olarak yapılan haberleri daha fazla gündeme getirmiştir.

7. SONUÇ

Yerel basın, ulusal basının karşısında alternatif bir medya haline gelmesiyle birlikte toplumsal olandan ziyade daha fazla bireysel olana eğilme imkânı bulmuştur. Öte yandan küreselleşen bir dünyada yerel değerlerin ve yerelin de değerlendirildiği kabul edilen bir gerçektir. Büyük bir toplumda değil de küçük bir şehirde yaşayan bireyler, yaşadıkları şehirle alakalı daha fazla bilgi almak istemeleri yerel basının önemini de artırmıştır.

Özellikle mahalli idareler seçiminde yerel basın, bir bölge ile alakalı konularda siyasiler ile seçmenler arasında iletişim kurmak için önemli bir görev üstlenmektedir. Ulusal basında yerelle alakalı gündemler yer almadığı için yerel siyasi olaylar dile getirilememektedir. Bunun aksine yerel basın ise sadece o şehir ve o bölgeyle alakalı haberleri gündemine taşımaktadır. 31 Mart 2019 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Seçimi kapsamında yerel basının siyasal gündeminin değerlendirildiği bu araştırmada Erzurum ilinde yayınlanan dört yerel gazetenin 15-30 Mart tarihleri arasındaki yayınları analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre seçim dönemlerinde yerel basının gündemi ile siyasal gündem paralel olarak gitmektedir. Analiz kısmındaki verilere bakıldığında haberlerin vesilesi iki kategoride bir araya gelmiştir. Bunlardan ilki basın toplantıları diğeri ise mitinglerdir. Bu kapsamda yerel basın, siyaset kurumlarının seçim kampanyalarını gündeme getirirken diğeri taraftan STK’lar, öğretim elemanları ve uzmanlar toplum adına siyasal gündem konusunda değerlendirmeler yaparak okuyuculara farklı bakış açıları sunmaktadır. Bu durum ise mahalli basının demokratikleşmesi anlamında önemini ortaya koymaktadır.

Mahalli idareler seçimi ile ilgili haberler gazetelerin ilk sayfasında manşet ya da sürmanşette yer alırken, gerek gazetenin ilk sayfasında gerekse iç sayfalarda görseller kullanılmıştır. Ayrıca haberlerin ayrıntıları okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla detaylı olarak verilmiştir. Haberlerin

kaynağını ise çoğunluk olarak siyasi partiler ve bu kapsamda ittifaklar oluşturmaktadır. Siyasi parti liderlerinin ve siyasi kurumların çalışmaları haberlerin konusunu oluşturmaktadır.

Gazetelere göre haberlerin niteliği altı başlık üzerinden değerlendirilmiştir. Gazeteler özellikle iddia ve açıklama başlıklarına en fazla yer verirken, eleştiri haberlerine çok az rastlanmaktadır. Bu ise gazetelerin benzer yayın politikaları içerisinde girdiklerini göstermektedir. Haberlerin konusunun yöneliminde ise, ekonomi ve işsizlik başlıkları ön plana çıkmıştır. Güvenlik hakkında sorunların olduğu yine gazeteler tarafından haberlerde fazla sayıda dile getirilmiştir. Gazetelerin ideolojik ve kurumsal özellikleri dikkate alındığında, mahalli idareler seçiminde toplumun beklentilerine yönelik olarak gazeteler farklı konu başlıklarını ön plana çıkarmıştır.

Mahalli idareler seçimi sürecinin yerel basında yer almasına ilişkin ilk beklentinin haberlerin o il ile ilgili yerel unsurları yansıtmasıdır. Böyle bir yansıtmaya duyulan ihtiyaç yerel basının o şehirle alakalı 'bilgilendirme' fonksiyonuna yönelik bir beklenti olarak değerlendirilebilir. Araştırma sonucunda haberlerin yerel ile ilişkisine bakıldığında dolaylı olarak yapılan haberlerin o şehirle alakalı doğrudan yapılan haberlere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum ise gazetelerin o şehrin gündemiyle alakalı konulara yeterince yer vermediklerini göstermektedir. Sonuç olarak, yerel basın 2019 mahalli idareler seçimi sürecinde gündeminde siyasal gündeme yer verilmiştir. Siyasal gündem medya gündemini oluşturmuştur.

KAYNAKÇA

ARSLAN, A., (2006). "Media and Politics." *Journal of Human Sciences*, 1(1), 1-8

AYDOĞAN F., KIRIK A. M., (2012). *Alternatif Medya Olarak Yeni Medya*, Akdeniz İletişim Dergisi, S.18, 58-69

GÖKÇE, O., (2006). *İçerik Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi

GÜRÇAN, H. İ., ve BEKİROĞLU, O., (2007). "Türkiye'de İnternet Gazeteciliği Açısından Yerel Basının Genel Görünümü ve Bölgeler Arası Bir Değerlendirme." *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi* 5.1, 22-29

İNAL, A., (2010). "Haber Medyası ve Seçim Kampanyaları." *Televizyon Haberciliğinde Etik*, ed. Bülent Çaplı, Hakan Tuncel, 252-267, Fersa Matbaacılık, Ankara

KALENDER, A.,(1999). *Demokrasilerde Yerel Basının Önemi*. Yerel Gazetecilikte Meslek İçi Eğitim, Yerel Basın Eğitim Seminerleri Dizisi: 13, Erdini Basım ve Yayınevi, İstanbul

KAYACAN, İ., (1996). *Basınımızın Anadolu Cephesi*, Ece Yayınlar, Ankara

TAŞDEMİR, E., (2005). "1980 Sonrası Türk Basını, Türk Siyasi Hayatı ve Basın-Siyaset İlişkisi.", *Selçuk İletişim*, 3,4, 173-180

TERKAN, B., (2007). "Basın ve Siyaset İlişkisinin Gündem Belirleme Modeli Çerçevesinde Bir Analizi" *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 1.17, 561-584

TEMEL, M., KORKMAZ, A., SOMUNCU B., ŞİLEN K., (2012). "Yerel Medya Çalışanlarının Sosyo-Demografik Özellikleri ve Sektör Sorunlarına Bakışı: Kayseri ve Nevşehir Yerel Medyasına Yönelik Alan Araştırması", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 9, s. 19, 125-157

TUĞLA, K., (2014). "Türkiye'de İnternet Geleneksel Medyadan Daha Demokratik Ve Alternatif Bir Haber Ağı Sunuyor Mu: T24 Örneği." *Global Media Journal Tr Edition*, Bahar 4.8, 306

YÜKSEL, İ., (1992). *Habercilikte Devlet Tekeli ve Anadolu Basını*. Yerel Basın Kurultayı Bildiriler, Yerel Basın Kurultayı Dizisi: 1, Adana: Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Yayınları

İNTERNET KAYNAKLARI

Erzurum Pusula Gazetesi, <http://www.sanalbasin.com/erzurum-pusula-gazetesi-mansetleri>. [Eriřim Tarihi: 04.01.2019].

Erzurum Günebakış Gazetesi, <http://www.sanalbasin.com/erzurum-gunebakis-gazetesimansetleri> [Eriřim Tarihi: 04.01. 2019].

Erzurum Yenigün Gazetesi, <http://www.sanalbasin.com/erzurum-yenigun-gazetesi-mansetleri>. [Eriřim Tarihi: 04.01. 2019].

Erzurum Milletın Sesi Gazetesi, <http://www.sanalbasin.com/milletin-sesi-gazetesi-mansetleri>. [Eriřim Tarihi: 04.01. 2019].